

Osmanlı Hanedan üyeleri hudut hârici edildikleri zaman, ellerine tek gidişe mahsus pasaport ve 1000 İngiliz lirası tutarında para verilmişti. Eli açık, hayır hasenâta düşkün ve muayyen bir hayat seviyesinde yaşamaya alışmış insanlar için bu paranın ancak çok az bir zaman idare edeceği aşikârdı. Götürebildikleri mücevherler ve yükte hafif pahada ağır eşya satıldıktan sonra, acı hakikât bütün çıplaklığı ile ortaya çıktı. Sürgünün birkaç ay süreceğini sanmışlardı. Şimdi ne yapacaklardı?

Hicaz Meliki Şerif Hüseyin, 11 Mart 1924'te bir beyannâme neşretti: "Osmanlı ailesinin İslâmiyete ve müslümanlara yaptığı hizmetler inkâr edilemez; kahramanlıkları küçük görülemez. Bu aile hakkında verilen son (sürgün) kararı müslümanların yüreklerini dağlamış, kalblerini kırmıştır. Bu sebeple, ailenin ihtiyaçlarını karşılamayı ve maiyet sıkıntısı çekmelerine mâni olmayı, İslâm kardeşliğinin bir icâbı görüyoruz. Ecri büyük olan bu işe iştirâk etmek isteyen mertlik erbâbının, Mekke-i Mükەرreme'de bulunan vekillerimize arzularını bildirmeleri lâzım gelir." Ancak İngilizler, Ankara'yı küstürmemek adına, hanedanın para sahibi olmasını istememiştir. Yardım için kendilerine müracaat edenleri de "bütçede yeri olmadığı" gerekçesiyle geri çevirmiştir. Haydarabad Nizâmı, hanedanın hâlini öğrenince, esaslı bir yardım etmek istemiş; İngilizleri razı edebilmek için de, Halife'nin meteliksiz ve açlıktan ölmek üzere olduğunu vurgulamıştır. Bu devre ait ve mevzuya dair İngiliz raporları, ailenin sefâletine karşı hissiz, hatta küçümseyici mahiyettedir. Yardım için İngiliz ve Fransız hükûmetine, Hindistan racâlarına şehzadelerin yazdığı mektuplar, okuyanın içini parçalar. Böylece sürgünün ilk seneleri inanılmaz sefâlet içinde geçti. Sultan Vahîdeddin'in tabutuna alacaklılar haciz koydular. Borçları, Şerif Faysal ve Abdullah ödedi. Bazısı ümitlerini Sultan Hamid'in yurt dışındaki efsanevî mirasına bağlamıştı. Hatta birkaç şirket, bu işi takip etmek için hanedan efradına üç beş kuruş avans bile verdi. Ama bu iş de, Londra-Ankara konsorsiyumu tarafından engellendi.

(Prof Ekrem Buğra Ekinci, Sürgündeki Hanedan)